

De helft van de bevolking van Nederland van vijftien jaar en ouder heeft zich in 2012/2013 ingezet als vrijwilliger voor een organisatie of vereniging, aldus het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het merendeel zet zich in bij sportverenigingen, scholen of kerken, maar vooral en juist ook in de verzorging en verpleging. Vakbonden, politieke partijen en sociale hulpverlening hebben de minste vrijwilligers.

Vrijwilligerswerk loont

Door Gilles Tebrunsvelt

Het CBS heeft ook berekend dat vrijwilligers gemiddeld vier uur besteden aan vrijwilligerswerk, ofschoon de meeste vrijwilligers hun werk in minder dan één uur per week doen. En hoewel veel mensen somber gestemd lijken over de onderlinge betrokkenheid en samenhang in onze maatschappij, en ook al lijken we steeds minder bereid om iets voor elkaar te doen, de cijfers logenstraffen dit. Volgens bevindingen van het CBS zetten ongeveer 4 miljoen vrijwilligers zich gemiddeld 4 tot 5 uur per week ergens voor in.

In totaal zouden de vrijwilligers goed zijn voor zo'n vijf- tot zeshonderdduizend voltijds banen, wat overeenkomt met het aantal ambtenarenbanen in ons land. Toch is deze inzet allerminst gegarandeerd! De gemiddelde leeftijd van de vrijwilliger is vrij hoog, de vrijwilliger is vaak autochtoon, hoger opgeleid en heeft een drukke sociale en maatschappelijke agenda. Het werkt dus steeds minder om in die vijver

te blijven vissen. Prof. dr. Lucas Meijs, hoogleraar Volunteering, Civil society and Businesses zegt daarover: "Meebewegen met de ontwikkelingen sluit aan bij de trend waarin bedrijven medewerkers op maatschappelijke projecten inzetten. Pas dan zal vrijwillige inzet vaker in de agenda van mensen komen te staan."

Het maximale

Maar er is nog een reden voor zorg over de vrijwillige inzet. Onbedoeld zorgt de 'participatiesamenleving' waar koning Willem-Alexander het in zijn eerste troonrede over had, mogelijkterwijs voor een afname in het aantal vrijwilligers. Want afgezien van de hoge gemiddelde leeftijd van de vrijwilliger, de autochtone afkomst, de opleiding en de volle agenda, speelt ook de in de zorg terugtrekkende overheid een steeds grotere rol in de 'mantelzorg', de zorg aan een gezins- of familielid.

Burgers moeten vanwege bezuinigingsredenen steeds vaker zelf dingen doen en zullen minder tijd overhouden voor vrijwillige activiteiten. Prof. dr. Theo Schuyt, hoogleraar filantropie (letterlijk liefde aan de mensheid) aan de VU: "De term participatiesamenleving, die door politici nogal eens gebruikt wordt, is niets anders dan een kaping. We zijn al eeuwen zo'n samenleving." Volgens Schuyt is Nederland rijk aan een enorme hoeveelheid initiatieven, bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk. Schuyt: "De participatiesamenleving zoals de overheid deze uitlegt, is een maatregel met het idee dat vrijwilligers een onbetaalde arbeidsreserve zijn. De belangrijkste drijfveren voor filantropie zijn intrinsieke motivatie en betrokkenheid." Schuyt legt hier een zeer gevoelige zenuw bloot, want vrijwilligers zijn geen onbetaalde arbeidsreserve.

In totaal zijn vrijwilligers goed voor zo'n 500.000 tot 600.000 banen

Het zijn mensen die uit betrokkenheid voor hun medemens en hun omgeving activiteiten op zich nemen waarvoor zij niet betaald krijgen. Als vrijwilligers ge-

zien zouden worden als arbeidsreserve is het heel begrijpelijk dat veel professionals bang kunnen zijn dat vrijwilligers langzaam hun plek zullen innemen. Strikt juridisch is arbeidsverdringing niet altijd aan de orde, maar het kan de professional wel onzeker maken en daarom een samenwerking met een vrijwilliger onder druk zetten, omdat zij de vrijwilliger als concurrent zouden kunnen zien.

Beleid moet er op gericht zijn om duidelijk te maken dat er van arbeidsverdringing geen sprake kan en mag zijn. Jaap Vriend, trainer bij de vrijwilligersacademie, legt uit: "Een vrijwilliger is geen vriend en ook geen hulpverlener, maar zit er tussenin." Dit wordt nog eens onderstreept door een publicatie van het Sociaal en Cultureel Planbureau uit 2014, waarin staat:

- Vrijwilligers doen vooral aan welzijn en minder aan zorg.
- Vrijwilligers hechten aan waardering en ondersteuning; bij zwaardere cliëntgroepen is goede matching en ondersteuning essentieel.
- Als meer mensen 'verleid' worden tot

vrijwilligerswerk kan het aanbod toenemen.

Een betere gezondheid

Echter, ondanks dit alles, heeft het zeker zin om je vrijwillig voor je medemens en je omgeving in te zetten. Vrijwilligerswerk doet maakt gelukkig. Vijftigplussers die

"Een vrijwilliger is geen vriend en ook geen hulpverlener maar zit er tussenin"

zich af en toe vrijwillig inzetten, beschikken over een betere gezondheid dan hun minder onbaatzuchtige leeftijdsgenoten, aldus een Canadees-Amerikaanse studie. Twee tot drie uur per week is ideaal om het meest te genieten van de voordelen. Een onderzoeksteam van het Rotman Research Institute in Toronto ontdekte dat de voordelige effecten niet alleen psychosociaal maar ook fysiek zijn. Mensen met een chronische aandoening bleken het meest van al baat te hebben bij vrij-

willigerswerk. Tenslotte spreekt prof. dr. Lucas Meijs nog de hoop uit, dat er in de zorg een andere verhouding komt tussen beroepsmatige inzet en vrijwilligerswerk: "Vrijwilligers kunnen het professionele werk heel goed aanvullen, mits 'geformaliseerd'."

Vrijwilligers binnen Reinier van Arkel

Bij Reinier van Arkel zijn 304 vrijwilligers actief op maar liefst 36 verschillende locaties. 57 Vriendendienst-vrijwilligers helpen sociaal isolement van cliënten te voorkomen of te doorbreken.

Anderen zijn computer-vrijwilliger, chauffeur, trainer van een hardloop- of fitnessgroep. Dirigent of bijbelgroepbegeleider. De jongste vrijwilliger is achttien jaar, de oudste is bijna negentig! Binnen Ontmoetingscentrum De Stenen Hut op Zorgpark Voorburg in Vught is de grootste groep vrijwilligers actief: 64.

Heeft u vragen over het vrijwilligerswerk van en bij Reinier van Arkel? Neem gerust contact met ons op. Dat kan telefonisch via (073) 687 66 66 of via e-mail: vrijwilligerswerk@RvAgroep.nl. Meer informatie vindt u ook op de website www.Reiniervanarkel.nl onder het kopje Werken en Leren.